

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Maria Małgorzata
Nazwisko: Szpakowska
Miejsce urodzenia: Warszawa
Data urodzenia: 18-05-1940
Imię ojca: Olgierd
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Maria Małgorzata Szpakowska została zarejestrowana 23.04.1968 przez Wydział III SUSW w Warszawie do Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) o kryptonimie "Akacja". Podstawą do rejestracji M. Szpakowskiej był "kolportaż ulotek" w trakcie wydarzeń z marca 1968. Sprawę zakończono 26.07.1969, a materiały złożono w archiwum Wydziału "C" KSMO 25.08.1969 pod sygnaturą 2476/III. Wpis na podstawie zapisów ewidencyjnych.	IPN BU 0224/6 t. 1-13 (2476/III).	
Materiały o sygnaturze IPN BU 0582/20 to akta śledztwa prowadzonego przez Wydział I Biura Śledczego MSW w latach 1969-1970 w związku ze Sprawą Operacyjnego Rozpracowania o kryptonimie "Turysta". Sprawa dotyczyła działalności osób zaangażowanych w działalność podziemną - publikowanie, opracowywanie, kolportaż i kontakty ze środowiskiem paryskiej "Kultury". Maria Małgorzata Szpakowska została tymczasowo aresztowana 01.04.1969 i oskarżona o "rozpowszechnianie, opracowanie, sporządzanie, a następnie kolportowanie tekstów i ulotek zawierających fałszywe wiadomości (...) mogące wyrządzić istotną szkodę interesom Państwa Polskiego i obniżyć powagę jego naczelnych organów". Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego dla m.st. Warszawy skazana na 3 lata pozbawienia wolności. Karę skrócono na mocy amnestii do 1 roku i 6 miesięcy. Zwolniona z dniem 01.04.1970.	IPN BU 0582/20 (6706/III).	

Akta o sygnaturze IPN BU 0204/13 to materiały Sprawy Operacyjnego Rozpracowania (SOR) o kryptonimie „Turysta” (nr rejestracyjny 26124) z lat 1968-1970. Sprawa dotyczyła współpracy z paryską „Kulturą” i organizowania przerzutu nielegalnej literatury przez granicę czechosłowacko-polską. Tom 16 zawiera informacje dotyczące osób przesłuchiwanym w sprawie, protokoły przesłuchań oraz akt oskarżenia wydany przez Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy. Tom 26 stanowią w większości protokoły przesłuchań M. Szpakowskiej oraz doniesienia TW na temat jej powiązań z osobami przechodzącymi w sprawie. Maria Szpakowska przechodzi w powyższych materiałach jako podejrzana (i oskarżona) o współpracę ze środowiskiem paryskiej „Kultury”. Krótco po wydarzeniach z marca 1968, jako asystentka na Wydziale Filozofii UW współpracowała przy publikacji i kolportażu materiałów, które zostały opublikowane na łamach paryskiego wydawnictwa. W związku z powyższym 24.12.1969 postanowiono wnieść przeciwko M. Szpakowskiej (tymczasowo aresztowanej 01.04.1969) akt oskarżenia o przestępstwo z art. 23 § 1 mkk. Postawione zarzuty obejmowały m.in. działalność polegającą na „rozpowszechnianiu, opracowaniu, sporządzaniu a następnie kolportowaniu tekstów i ulotek zawierających fałszywe wiadomości (...) mogące wyrządzić istotną szkodę interesom Państwa Polskiego i obniżyć powagę jego naczelnym organów”. Proces przeciwko Marii Szpakowskiej (i innym oskarżonym w sprawie) rozpoczął się 09.02.1970, zakończył 24.02.1970 wydaniem wyroku skazującego na 3 lata pozbawienia wolności. Po amnestii karę skrócono o połowę, warunkowo zwolniona 1.04.1970.

IPN BU 0204/23 t. 16 i 26 (46541/II).

Maria Szpakowska dwukrotnie otrzymywała zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych przez Biuro Paszportów MSW. Pierwsze z nich o nr. Z III/896/70 zostało anulowane 29.11.1971, drugie o nr. OE-I-0506/76 wniesione 20.02.1976 anulowano 17.03.1976. Na kartach PZ-4 brak jest dokładniejszych informacji odnośnie wniesionych zastrzeżeń. Wpis na podstawie materiałów ewidencyjnych.

Wpis na podstawie zapisów ewidencyjnych.

Materiały o sygnaturze IPN BU 0204/1060 to akta Kwestionariusza Ewidencyjnego (KE) krypt. „Wera” (nr rejestracyjny 29206), założonego przez Wydział IX Departamentu III MSW w związku z działalnością Marii Małgorzaty Szpakowskiej. Sprawę prowadzono w latach 1970-1980 i zarchiwizowano pod nr. 50039/II. Kwestionariusz Ewidencyjny został założony na podstawie wniosku z 31.10.1970 roku. Maria Szpakowska została objęta rozpracowaniem w związku ze swoją wcześniejszą działalnością w czasie tzw. „wydarzeń marcowych” z 1968 roku, kiedy to jako asystentka na Wydziale Filozofii aktywnie uczestniczyła w organizacji nielegalnej „działalności politycznej” polegającej na „szkalowaniu władzy i ustroju socjalistycznego”. Przygotowywane przez nią materiały trafiały do ośrodków zagranicznych i posłużyły do wydania przez Instytut Literacki w Paryżu zbiorów pt. „Polskie Przedwiośnie” i „Wydarzenia Marcowe 1968”. W związku z działalnością wydawniczą Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy skazał Marię Szpakowską na karę 3 lat (w związku z amnestią skróconą do 2) pozbawienia wolności. Po zakończeniu kary Departament III MSW uznał, że wcześniejsza postawa figurantki daje podstawy do dalszego operacyjnego rozpracowania M. Szpakowskiej. Od początku prowadzenia kwestionariusza korzystano z osobowych źródeł informacji będących w bliskim kontakcie z figurantką sprawy. Już w październiku 1970 kandydatka na T.W. o pseudonimie „A.L.” donosiła o przebiegu rozmowy, którą odbyła z M. Szpakowską. Kolejnym źródłem informacji był T.W. o pseudonimie „Koral”. Jak wynika z analizy materiałów, była to osoba z bliskiego kręgu znajomych figurantki. Doniesienia od T.W. „Koral” przewijają się przez akta sprawy od listopada do grudnia 1970. Oprócz wykorzystania osobowych źródeł informacji wobec Marii Szpakowskiej zastosowano kontrolę „W” (korespondencji) oraz obserwację (prowadzoną 12.06.1975 przez Wydział IV Biura „B” podczas obrony pracy doktorskiej figurantki). Według zachowanego protokołu zniszczenia materiałów „W” z 11.02.1980 lista zabezpieczonej korespondencji wynosiła 75 pozycji. Na wniosek zastępcy dyrektora Departamentu III MSW z 8.11.1974 skierowanego do Zarządu Zwiadu WOP spowodowano przeprowadzenie ścisłej kontroli osobistej i bagażu Marii Szpakowskiej podczas jej powrotu do kraju. W trakcie kontroli przeprowadzonej 14.02.1975 ujawniono posiadane przez M. Szpakowską publikacje, które „z uwagi na szkodliwą treść polityczną” zostały zatrzymane i przesłane do Departamentu III MSW. Podobną operację przeprowadzono 03.12.1977 podczas wylotu Marii Szpakowskiej z lotniska Okęcie. Po przeprowadzeniu 16.02.1978 rozmowy profilaktyczno-ostrzegawczej (przed wyjazdem Marii Szpakowskiej do Francji) i wobec nie stwierdzenia kontynuowania „wrogiej działalności politycznej” 10.02.1980 Kwestionariusz Ewidencyjny o kryptonimie „Wera” postanowiono zamknąć i złożyć w archiwum Wydziału „C” pod sygnaturą 50039/II.

IPN BU 0204/1060 (50039/II).